

Posudek vedoucího na bakalářskou práci Tomáše Janka
„Vývoj řeckých heliem od archaického období po helénismus“
Praha 2011, 54 stran textu, 96 černobílých a barevných fotografií.

Autor v úvodu své bakalářské práce jako její cíl volí postihu vývoje řeckých přileb v období od 6. století př. Kr. do helénistické doby. V tomto poměrně dlouhém období prošla vojska řeckých poleis poměrně bouřlivým vývojem, který vedl k postupnému zdokonalování jak bojové techniky, tak i samotných militárií, které představují poměrně často zastoupený artefakt ve světových sbírkách – právě přilby patří k relativně častým nálezům. Patří také k důležitým prvkům ochranné zbroje řeckých těžkooděnců a jako takové jsou v řadě případů velmi zdobné. Tyto aspekty také Tomáš Janek zevrubně v bakalářské práci hodnotí.

Práce je chronologicky rozdělena do dvou hlavních částí – na dobu archaickou a klasickou (kapitola 1 – 1.4.6) a dobu helénistickou (kapitola 2). Těm předchází kapitola úvodní, ve které autor definuje problematiku a nastiňuje její rozvržení a řešení. Věnuje se stručné charakteristice řeckého válečnictví, velké změně zavedené v této době, aktivní užívání formace typu falanga, které se krom jiného projevilo také v potřebě aktivnější ochrany hlavy bojovníků a spolu se snahou o sebe prezentaci vedl k podstatnému rozšíření kovových přileb. Každá z těchto kapitol je rozdělena do několika oddílů, věnovaných jednotlivým typům: v první část se věnuje především přilbám *ilyrským, korintským, apulsko-koritnským, chalkidským*. V druhé části sleduje T. Janek především typy přileb *boiotských, frýžských, attických* a konečně přileb typu *pilos*. Práce se neklade za cíl stát se vyčerpávajícím soupisem všech známých přileb a jejich variant; to je dle mého názoru v případě bakalářské práce opodstatněné – nicméně jmenované typy jsou pro daný soubor předmětů a vytýčené období charakteristické a autorovi dobře posloužily pro odpovídající charakteristiku dané problematiky. Každý z výše popsaných typů je vhodně doložen odpovídajícími ikonografickými paralelami, čerpajícími především z námětů vázového malířství, dále ze zobrazení na mincích, reliéfech.

Jak bylo výše konstatováno, prošlo řecké válečnictví ve sledované době bouřlivým vývojem a vstřebalo množství cizích vlivů, které tvůrčím způsobem, jak je obvyklé i v jiných oblastech, rozvinulo a přetvořilo. Přilba tak získává jako jeden z nejdůležitějších prvků mezi militárií bohatou dekoraci a stává se spolu se štítem a mečem charakteristickým prvkem a

znakem zobrazení na dobovém vázovém malířství či na reliéfech a plastice (štíty chrámu Afaie na Aigině). Je třeba vyzdvihnout skutečnost, že autor doplnil analýzu vlastních nálezů o ikonografické paralely: především na dekoraci řeckých váz, reliéfech, či mincovních obrazech. V tomto ohledu se diplomandovi podařilo odpovídajícím způsobem zhodnotit zobrazení bez toho, že by podlehl zjednodušujícím konstatováním, vyplývajícím z mnohdy nepřesného a idealizovaného grafického ztvárnění. Kvalita vyobrazení – především fotografií je vysoká, obrazová část je dobře provázána s textem. Jen u obrázků 79 – 81 došlo k posunu popisek, což však nikterak nesnižuje kvalitu této části práce. K práci připojím několik poznámek: autor se mohl více věnovat také technologickým otázkám, souvisejícím s produkcí přileb (uvažuje se např. o použití mosazi v případě helénistických přileb ?), dále mohl akcentovat také otázku významu přileb pro své nositele, jejich společenskému statutu a dále např. úvahám o „mužském šperku“, o kterém se v případě takto zdobných prvků uvažuje. Ti jsou skutečnosti, kterým se autor může věnovat ve své další práci a případné, rozšíření textu.

Autor předložením své práce o řeckých helmách prokázal schopnost práce s různým druhem pramenného materiálu, zvládl jeho utřídění, charakteristiku a formuloval odpovídající zhodnocení. Citační systém je přehledný, odpovídající (snad by bylo vhodnější neuvádět čárku za jménem autora – např. Dintsis, 1981 s. 3). Z těchto důvodů považuji předloženou práci Tomáše Janka za odpovídající, splňující podmínky na podobné práce kladené a považuji za vhodný podklad pro obhajobu.

V Praze, 8. září 2011

Doc. PhDr. Jiří Musil, Ph.D.
Ústav pro klasickou archeologii FF UK v Praze